

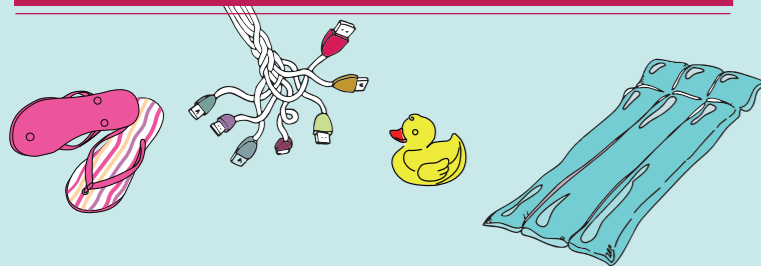
Za svakog potrošača, bezbednost proizvoda je veoma značajan faktor pri kupovini. Na bezbednost proizvoda namenjenih za opštu upotrebu utiče i

PRISUSTVO SUPSTANCI KOJE IZAZIVAJU ZABRINUTOST

(eng. substances of very high concern - SVHC)

Lista SVHC je dostupna na sajtu Evropske agencije za hemikalije (<http://echa.europa.eu/web/guest/candidate-list-table>).

Ukoliko se dvoumíte između više, naizgled istih proizvoda koji imaju istu namenu, važno je da pri donešenju odluke uzmete u obzir i eventualno prisustvo SVHC u proizvodima!

Ovakve supstance se mogu naći **U RAZLIČITIM PROIZVODIMA KOJI SU U SVAKODNEVNOJ UPOTREBI**, počev od igračkaka i opreme za bebe, preko električnih uređaja, kuhinjskog posuđa, nameštaja, podnih obloga, do školskog pribora i kancelarijske opreme i sl.

ZAKON O HEMIKALIJAMA sadrži odredbe kojim se potrošaču eksplicitno daje pravo na informaciju da li određeni proizvod sadrži SVHC!

Ovaj zakon stupio je na snagu u maju 2009. godine i najvećim delom usklađen je sa REACH Uredbom - propis kojim se u Evropskoj uniji reguliše oblast upravljanja hemikalijama.

Jedna od odredbi Zakona o hemikalijama omogućava potrošaču da zahteva informaciju o prisustvu SVHC u proizvodima i da ostvari svoja prava bez naknade.

Kao kupac imate mogućnost da utičete na proizvodnju predmeta koji kupujete!

Član 27. Zakona o hemikalijama propisuje da je **proizvođač, uvoznik ili distributer proizvoda dužan da potrošaču, na zahtev, pruži informaciju da li određeni proizvod sadrži SVHC u koncentraciji većoj od 0,1%**, ali i druge informacije od značaja dovoljne za bezbednu upotrebu tog proizvoda, a najmanje **njihov naziv**.

Saznajte da li proizvodi koje kupujete sadrže supstance koje izazivaju zabrinutost (SVHC)

Imate pravo da pitate da li proizvodi koje kupujete sadrže SVHC. Lista kandidata SVHC dostupna je na sajtu Evropske agencije za hemikalije (<http://echa.europa.eu/web/guest/candidate-list-table>), kao i na sajtu ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine (www.eko.minpolj.gov.rs).

Na ovaj način pri odabiru proizvoda raspoložete se više informacija koje vam pomažu u donošenju odluke.

Pitajte

Pitajte trgovca da li proizvod koji želite da kupite ili njegova ambalaža sadrže SVHC.

Sačekajte odgovor

Trgovac je u obavezi da pruži informaciju o prisustvu SVHC u proizvodima, kao i o bezbednoj upotrebi tog proizvoda.

Kada dobijete odgovor

Pažljivo pročitajte odgovor i odlučite da li i dalje želite da kupite baš taj proizvod!

Vaše pravo da pitate:

✓ Odnosi se na proizvode kao što su:

Tekstil
Elektronska oprema
Sportska oprema

Igračke
Nameštaj

✗ Ne odnosi se na:

Boje
Lakove
Detergente
Dezinficijense

Lepkove
Kozmetiku
Lakove
Hranu

WECEF

Women in Europe for a Common Future

ALHem
Alternativa za bezbednije hemikalije

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ
И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Brošura je pripremljena u okviru projekta „Jačanje kapaciteta i strateškog partnerstva za bezbedno upravljanje hemikalijama u Republici Srbiji“, koji sprovodi Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine uz tehničku podršku Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) i finansijsku podršku „SAICM Quick Start Programme Trust Fund“.

Projekat se sprovodi u saradnji sa organizacijama civilnog društva: Alternativa za bezbednije hemikalije (ALHem) i Women in Europe for a Common Future (WECEF).

Za više informacija:
www.eko.minpolj.gov.rs
www.rs.undp.org
www.alhem.rs
www.wecf.eu

Šta ovo znači potrošaču?

Svaki put kada planirate kupovinu, kada birate proizvod, ali i kada se nakon same kupovine pitate da li baš taj proizvod sadrži SVHC i da li je bezbedan za upotrebu, treba da iskoristite svoje pravo i zatražite od trgovca informacije o prisustvu SVHC.

SVHC mogu imati veoma štetna dejstva, i to:

- mogu uzrokovati rak (**karcinogene supstance**)
- mogu oštetiti gene (**mutagene supstance**)
- mogu dovesti do smanjenja plodnosti, pobačaja ili poremećaja u rastu i razvoju ploda ili dece (**supstance toksične po reprodukciju**)
- teško se razgrađuju i dugo ostaju u životnoj sredini, akumuliraju se u živim organizmima i mogu uzrokovati dugotrajne toksične efekte (perzistentne, bioakumulativne i toksične- **PBT ili** veoma perzistentne, veoma bioakumulativne - **vPvB supstance**)
- predstavljaju ekvivalentnu zabrinutost, npr. supstance koje remete rad endokrinog sistema (**endokrini disruptori**).

Proizvođač, uvoznik ili distributer proizvoda ima zakonsku obavezu da pruži informaciju o prisustvu SVHC u proizvodu ukoliko to zahteva potrošač.

Koristeći ovo pravo, svaki potrošač, odnosno potencijalni kupac proizvoda, može u velikoj meri uticati da kompanije počnu sa proizvodnjom i prodajom bezbednijih proizvoda. Ukazivanjem na potencijalno prisustvo SVHC u proizvodima, kao značajan kriterijum u pogledu odlučivanja pri kupovini, potrošač može da utiče na izbor i kvalitet sirovina, ali i na poboljšanje tehnoloških procesa proizvodnje.

Informacije o pravu potrošača, odnosno obavezama kompanija koje su utvrđene članom 27. Zakona o hemikalijama dostupne su na sajtu ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine (www.eko.minpolj.gov.rs), na stranici Informativnog pulta za hemikalije i biocidne proizvode, u delu Potrošači.

Više informacija o ovoj temi, kao i model pisma sa zahtevom za dostavljanje informacija, možete naći i na web stranici ALhem (<http://www.alhem.rs/za-potrosace/koristite-svoje-pravo-da-pitate>).

POSEBNO OBRATITE PAŽNJU

na sledeće SVHC koje mogu biti prisutne u proizvodima sa kojima smo svakodnevno u kontaktu:

Bromovani usporivači gorenja (deka BDE, HBCDD)

Kompjuteri, tableti, mobilni telefoni, televizori, dušeci, tepisi, nameštaj, kablovi, tekstil, lusteri

Perfluorovane supstance (PFOA, APFO)

Vodootporna odeća, tepisi i mebl, posuđe (teflonsko) i ambalaža za hranu, protivpožarne pene

Ftalati (DEHP, BBP, DBP, DIBP...)

Igračke, bebi-oprema, podne obloge, kablovi, različiti predmeti za domaćinstvo, oprema za plažu, školski i kancelarijski pribor

Kadmijum

Proizvodi od plastike, Ni-Cd baterije, emajl, elektronika, optika, nakit

Vodič za kupovinu hemijski bezbednih proizvoda

WECEF | Women in Europe for a Common Future

Ovu brošuru je adaptirao ALhem-Alternativa za bezbednije hemikalije prema modelu brošure "A women's guide to shopping for toxic-free products" uz saglasnost međunarodne organizacije WECF-Women in Europe for a Common Future u okviru projekta „Jačanje kapaciteta i strateškog partnerstva za bezbedno upravljanje hemikalijama u RS“.

